

Redakční poznámka

Vážení přátelé,

odchodem naší milé Radky Šplíchalové – Sálusové, dosavadní odpovědné redaktorky Vědomosti na mateřskou dovolenou (je na místě poděkovat Radce za kvalitně odvedenou práci pro SIK, popřát jí hodně „Sluníčka“ a brzký návrat mezi nás) vyvstala před výborem SIK potřeba najít za ni náhradu.

Nový výbor na své první schůzi schválil redakční radu ve složení Jan Hlaváč, Jan Roháč, Radka Šplíchalová a Bruno Vognič. Posledně jmenovaného pověřil jejím vedením. Bylo dohodnuto, že současný rámec Vědomosti (tj. formát, frekvence vydávání cca 3x do roka, rozsah do 32 stran + foto-obálka a zaměření) zůstanou zachovány.

Má li Vědomost' plnit svá základní poslání, tj. informovat, dokumentovat naši činnost, bavit a vytvářet prostor pro plodnou výměnu názorů – musí se odpovídající články na její stránky dostat. Všechny krůžkaře vyzýváme k aktivní spolupráci na její tvorbě. Uvítáme příspěvky, fotografie, tipy. Jsme ochotni spolupracovat na konečně podobě Vašich příspěvků.

Redakční rada Vám tímto slibuje, že se každým příspěvkem bude zodpovědně zabývat, že se bude snažit do příspěvků co nejméně zasahovat a tyto publikovat v nejkratším možném termínu.

Na druhou stranu je třeba mít na zřeteli, že Vědomost' je svým způsobem zrcadlem a prezentací našeho SIK, proto nechceme, aby se na její stránky dostaly projevy nevkusu, vulgárnosti nebo znevažování SIK, jeho členů a přátel. Vědomost' není zrovna levnou záležitostí a proto budeme usilovat, aby „za něco stála“. Nejzazší možná lhůta k dodání materiálů do toho kterého čísla je 5 týdnů před distribucí, která bude v zájmu šetření prostředky uskutečňována povětšinou na besedách.

Toto číslo sleduje seznámit se současným děním a směřováním našeho SIK. Z tohoto důvodu upozorňujeme zejména na příspěvky staronového starosty, polemický článek profesora Hlaváče a vedoucího rodícího se mužského sboru Jožky Šenka. Věříme, že si rádi počtete i v reportážích z akcí SIK i dalších, našimi členy navštívených. Zavedli jsme rubriku zprávy, kterou budeme využívat pro předávání informací obecnějšího charakteru a několik drobných úprav pro přehlednost a identifikaci. Čekáme na Vaše reakce.

Věříme, že za přispění široké členské základny SIK bude Vědomost' i nadále příjemným počtením, kterou se nebudeme rozpakovat i ukázat svým přátelům.

Za redakční radu Bruno Vognič

Slovo starosty

Vážení a milí krúžkaři,

dovolte, abych Vás po několika letech opět osobně přivítal na stránkách naší Vědomosti a pohledem předsedy se vyjádřil k aktuálnímu krúžkařskému dění.

Co zásadního nám minulé měsíce přinesly a co je před námi? Začátkem roku jsme zvolili výbor krúžku na další funkční období, podrobněji dále ve Vědomosti. Žádné radikální změny neplánujeme, náš hlavní cíl je stále stejný: udržovat a posilovat náš krajanský spolek ve všech jeho aktivitách. Ctít tradice a při zachování naší tradiční, desítkami let prověřené krúžkařské filozofie, reagovat na dění kolem nás, na vývoj v oblasti lidové kultury a celé společnosti vůbec. Máme na co navazovat, podmínky pro to také máme – nejen řadu obětavých a pracovitých funkcionářů, spolehlivou muziku, chasu a znovuobnovený sbor, ale díky našim členům a partnerům také solidní zázemí ekonomické. V Gongu, kulturním zařízení MČ Prahy 9, kde jsme již šestým rokem, jsme našli výborné prostory pro naše měsíční besedy i pro akce většího rozsahu, spolupráce s radnicí Prahy 9 je také velmi dobrá.

V únoru se nám opět vydařil Moravský ples. Plné sály, zpěvná a sousedská atmosféra, spokojení účastníci, to vše se i tentokrát podařilo vrchovatě naplnit.

Košť vína jsme letos nepořádali, pořadatelský tým si potřeboval odpočinout. Přestože nám to někteří naši krúžkaři i ostatní pravidelní účastníci dost vyčítali, věřím, že nám to už odpustili. Příští rok si opět přijdou na své.

V druhé polovině roku nás čekají dva zájezdy. V srpnu na Slovácký rok do Kyjova a v listopadu za našimi přáteli krúžkaři do Bratislavy, kteří budou slavit 85. výročí svého působení. Už teď se těšíme, vždyť tato setkání jsou pro nás pro všechny vždy mimořádnou událostí.

Příjemné chvíle s Vědomostí Vám přeje

Mirek Říha

Výbor Slováckého krůžku v Praze **na období 2007-2009**

Podle našich stanov volí členská schůze krůžku každé tři roky nový výbor, který si pak na své první schůzi zvolí svého předsedu.

Na své schůzi 3. 1. 2007 projednal výbor návrh na složení nového výboru s tím, že vzhledem k dosavadní úspěšné práci není důvod k jeho zásadní obměně. Po dohodě a na vlastní žádost nebudou v novém výboru působit dva členové. Jan Hlaváč z důvodu věku (80) i „příliš dlouhého působení ve vedení krůžku a potřeby omlazení výboru“ a Radka Sálusová - Šplíchalová.

Pro práci v novém výboru byli navrženi a kandidaturu přijali (v abecedním pořadí): Macháček Dušan, Plzáková Soňa, Roháč Jan, Říha Miroslav, Sochor Martin, Šalová Helena, Šenk Josef, Ulčar Vladimír, Vognič Bruno.

Na členské schůzi krůžku 10. ledna 2007 byl nový výbor ve shora uvedeném složení jednomyslně zvolen. Dále proběhla volba dvoučlenné revizní komise krůžku. Byli navrženi Jan Hlaváč a Karel Medek, oba byli taktéž zvoleni jednomyslně.

Bezprostředně po zvolení nového výboru členskou schůzí proběhla první schůze výboru, kterou vedla jako nejstarší člen výboru H. Šalová. Jediným bodem programu byla volba nového starosty. Na základě výsledku hlasování byl starostou zvolen Miroslav Říha.

Na další schůzi výboru 22. 1. 2007 byly upřesněny oblasti působení jednotlivých funkcionářů:

M. Říha, starosta: statutární zástupce krůžku, řízení a zastupování krůžku jako celku vůči okolí, celková odpovědnost za hospodaření a finance krůžku.

M. Sochor, místostarosta a primáš muziky: řízení muziky a spolupráce s CM Žandár, účast na uměleckých aktivitách krůžku, evidence hudebních nástrojů; v případě „nefungování“ starosty (delší nemoc, ukončení činnosti apod.) přebírá jeho povinnosti.

H. Šalová, jednatel: veškerá jednatelská činnost, evidence členů, organizace plesu, besed a dalších akcí krůžku včetně vybírání příspěvků a vstupného, evidence a úschova krojů, tiskovin a dalších materiálních věcí krůžku včetně archivu a knihovny.

S. Plzáková, umělecká vedoucí: odpovídá a má hlavní slovo v uměleckém zaměření krůžku, připravuje, spoluvytváří a schvaluje pásma určená pro veřejnost, poskytuje podporu ostatním složkám (návčivky chasy, sboru, muziky apod.).

V. Ulčar, vedoucí chasy: ve spolupráci s uměleckou vedoucí a primášem připravuje plán činnosti chasy, řídí nácviky a další aktivity chasy, zajišťuje její účast na plánovaných akcích krúžku, informuje chasu o zásadních rozhodnutích výboru.

B. Vognič, ved. redaktor Vědomosti: organizuje okruh stálých (redakční rada) i příležitostných dopisovatelů, vytváří a předkládá výboru ediční plán, odpovídá za jazykovou správnost a věcnou korektnost Vědomosti. Vede archiv všech zaslaných příspěvků a vydaných čísel Vědomosti. Poskytuje podklady (texty) pro web krúžku.

D. Macháček, propagace: zajišťuje a spolupodílí se na veškerých propagačních aktivitách krúžku, udržuje kontakt krúžku na FoS ČR, předkládá náměty na další rozšiřování povědomosti o krúžku, spoluorganizuje krúžkařské košty vín.

J. Šenk, org. záležitosti: organizační záležitosti dle konkrétní potřeby, organizační vedoucí mužského sboru.

J. Roháč, stárek a technické zabezpečení krúžkařských aktivit: v roli stárka je společně s vedoucím chasy prostředníkem mezi chasou a výborem, zajišťuje technické zabezpečení krúžkařských aktivit, jako webmaster www stránek krúžku odpovídá za jejich kvalitní design a aktuálnost.

M. Říha

Folklorní tradice a Slovácký krúžek v Praze

Nedávná úspěšná oslava 110. výročí existence Slováckého krúžku v Praze (dále SIK) ukázala, že jsme životaschopným společenstvím, ale současně vede nás starší k úvahám o tom, co bude dál. Mimo jiné jde o uzavírání určité etapy, nastartované v r. 1989, tedy o potřebu vyrovnat se se změnou materiálních podmínek práce SIK, ale také se současnými proudy ve folklorním životě. Bylo by nesprávné izolovat se od nich v neznalosti vývoje folklorního dění, tím spíš, že těžiště činnosti SIK se posunuje právě do této oblasti.

V posledních několika číslech Vědomosti se objevily úvahy o tom, jak by SIK měl dnes pěstovat hudební a taneční lidovou kulturu rodného kraje s ohledem na více než stoletou existenci krúžku, na ušlechtilé záměry jeho zakladatelů a na vždy projevovaný hlubší zájem o dosud

živé ostrůvky folklorního života s nepřerušným vývojem. V hudební oblasti, která vystupovala v poválečném období života SIK do popředí, bylo donedávna pro starší generaci jeho aktivních členů samozřejmé, že má setrvávat u kořenů lidové selské (vesnické) hudby a písní, s úctou k tradicím. Navazovat na hudební folklor, který byl zachycen Bartošem, Sušilem, později Janáčkem aj., tedy v podobě co nejbližší etapě vývoje zhruba z poloviny devatenáctého století. Měli bychom se snažit pochopit, co v lidové hudbě Slovácka, zejména Horňácka, cítili a nalézali jako inspiraci hudební skladatelé jako Janáček, nebo Martinů na Vysočině, a také výtvarní umělci.

V 19. stol. byl přirozený vývoj selské lidové hudby a písní následkem postupného zániku původního prostředí ukončen, stejně jako svého času byla ukončena éra barokní hudby, což ale nebrání jejímu pěstování, stejně jako je to nověji třeba u éry Osvobozeného divadla. Jak se nedávno vyjádřil pro zmíněnou éru dirigent Libor Pešek, a také pro oblast lidových písní před časem hudební skladatel V.Kalabis (podobně již dříve takto smýšlel Ant. Dvořák), na tyto uzavřené oblasti by se nemělo „sahat“, nic nepřidávat, setrvávat u původních forem. Výběr druhé poloviny 19. stol jako startovacího bodu našich úvah o folklorní činnosti je dán tím, že ze staršího období nemáme dostatek informací, jak hrála muzika, jak se zpívaly písně a jak se tancovalo. Lze však předpokládat, že předcházející vývoj byl spontánní a kontinuální, vycházející stále ze stejných kořenů, a nedocházelo k podstatným odchylkám od přirozeného, prostředím daného vývoje (snad s výjimkou působení venkovských kantorů).

Zmíněný ortodoxní názor o uzavřené etapě vývoje v případě lidové hudební tvorby ale selhává v tom smyslu, že vývoj lidové hudby pokračuje dál, že lidé mají potřebu vracet se ke kořenům své tradiční kultury, ale také se jí nechat inspirovat pro současný projev a pro přetvářenou tvorbu, i když se životní podmínky (živné prostředí) zcela změnily. Jaké jsou to cesty, které původní lidovou hudbu neznevažují a naopak ji obohacují? Jaké místo v tom mohou zaujmout regionální folklorní soubory a zejména pražský SIK, tak vzdálený od rodného kraje?

Každé takové úvaze má předcházet ujasnění některých pojmů a v tom významně pomáhá již dříve vydaná knížka „Hudba středovýchodní Evropy“ (Torst 2003) od Jiřího Plocka, hudebníka a publicisty, dramaturga dnešního BROLNu. Tento autor se v uvedené knize zabývá hudbou celého karpatského oblouku, ale zvláštní místo v ní má oblast Slovácka, zejména Horňácka. Uvedený autor také ukazuje

vazbu na současnou „světovou etnickou hudbu“ (world music). Nejlépe bude uvést citaci několika pasáží ze jmenované knihy (pro hlubší zájem je ovšem třeba číst tyto citáty v celém kontextu publikace).

„Mnohý posluchač a hudebník... má u řady našich souborů pocit formálnosti, akademičnosti, neniternosti... Tito lidé často svůj vjem vysvětlují tím, že u folklorních souborů cítí deformaci totalitním režimem, jakousi nacvičenou folklorní „spartakiádu“. (pozn.: náš významný člen a národopisný pracovník Vlad. Boháč měl v poválečných letech pro to svérázný termín „souborovština“). Existuje ovšem neméně velký počet lidí s vyspělým hudebním vkusem... kteří rádi hrají ve folklorním souboru pracujícím na „etnograficky správné“ bázi... Spontánní projev a tvůrčí přístup berou často jako jakousi primitivnost a uplatňují na ně pokročilá estetická a vzdělanostní měřítká - „on hraje falešně“, má to nepropracované aranžmá“... Podíváme-li se na věc s jistým odstupem, neshledáme v tom žádný antagonismus, ten vychází vždy z omezené perspektivy pohledu... Uvidíme spíše dva prostory, z nichž každý má své souřadnice, oba jsou při tom částečně propojeny, ovlivňují se a předávají si energii a inspiraci...“ (konec citátů). Do tohoto kontextu zapadá i postesknutí rozhlasového redaktora Jaromíra Nečase z r.1982, že „folklor dnes přerostl ve skleníkové pěstování folklorismu“. Někdy se také mluví o druhé vlně existence folkloru. O těchto pojmech podrobně pojednává např. stať D. Holého a O. Sirovátky v Národopisných aktualitách 2/1985.

Pojem „*folklorismus*“ se již desítky let používá pro uvědomělé a národopisně poučené pěstování folkloru (tj. části lidové kultury, vznikající v lidovém prostředí a jejímiž hlavními projevy jsou slovesnost, hudba a tanec). Folklorismus může mít mnoho poloh, od silně stylizované, jevištně pojímané až po spontánní přístup odvozený od původních projevů v hudbě a tanci. Může se zde rozlišovat podle hudebního podání i podle repertoáru folklor autentický až po líbivý „pop-folklor“. Podle J. Plocka je folklorismus směr, který „ve své době přinesl nový náboj a mnohou tvůrčí jiskru, avšak sporným vítězstvím - z hlediska uměleckého vývoje - bylo spojení orchestru se státní institucí“. Kladem bylo zvýšení počtu lidových muzik v regionech i zvýšení zájmu o tento druh národní kultury, ale „inspirace orchestrální praxí vedla k proměně kapel ve specifické komorní orchestry se stále více unifikovaným projevem..... ztrácel se tak regionální hudební svéráz..... Výjimku tvoří hornácké muziky, které si svůj svéráz podržely“. J. Plocek dále příznivě posuzuje řadu současných lidových muzik, ale také směry nastoupené

J. Pavlicou v Hradištanu, Zuzanou Lapčíkovou, I. Bittovou aj.

Jaké je postavení pražského SIK v takto formulovaných oblastech? Podle mého mínění by naše činnost měla navazovat co nejvíce na tradiční projev, který je uzavřenou vývojovou etapou, protože zmizelo prostředí, ve kterém tato tvorba vznikala. Na další vývoj měly a mají vliv regionální slovácké soubory, jež v daném prostředí žijí, i když za změněných podmínek. Pražský SIK má v tomto ohledu určité specifikum: je nejstarším krůžkem (podle výroku J. M. Krista na oslavě stého výročí „tatíček všech Slováckých krůžků u nás“) a jako takový měl vždy ve svých řadách kulturní a folklorní osobnosti, jež garantovaly návaznost na nepřerušovanou tradici. V této souvislosti lze zmínit Frantu Úprku, Jana Herbena, gen. Juru Hudečka z Velké nad Veličkou i jeho syna Juru Hudečka, který uchoval „starobylé varianty poděděné otcovým prostřednictvím až od babičky Kateřiny, rozené Zemanové, o níž jako o výtečné zpěvačce nadšeně psal v r. 1889 sběratel F. Bartoš“ (Dušan Holý v Lid. demokracii 1994). Podobné návaznosti na tradici by se u nás patrně našly i pro jiné regiony. To mělo přirozeně vliv na vývoj v pražském SIK a na snahu o dodržování tradic.

Pokud se týká přetvářené tvorby, na tu - pokud vím - zatím nemáme, to je doména profesionálů. Nutno však podotknout, že ani označování za „staromilce“ nevyklučuje, že alespoň někteří z nás rádi posloucháme např. citlivé kombinace Z. Lapčíkové s jazzem nebo s cikánskými písněmi (CD Morava, Černobílá), nebo starší CD tria Pavlica-Lapčíková - Viklický (1993).

Často o sobě říkáme, že jako SIK nejsme souborem, a je to pravda, protože náš zájem o lidovou kulturu je daleko širší. Když se vrátíme zpět, do počátků SIK před 100 lety, byla v popředí funkce sociální (výpomoc chudým studentům ze Slovácka) a obrozeneco-kulturní. Teprve ve 30tých letech 20. stol. se začíná projevovat hlubší zájem o hudební kulturu Slovácka, o originální kroje a vyšivky, keramiku, o lidovou architekturu apod. Po válce je novým impulsem kniha „Živá píseň“ od prof. Vladimíra Úlehly (1949), šest dílů Slováckých písniček od Jana Poláčka (1948-1951) aj. Pak následuje 40 let státem podporovaného a často ideologicky využívaného „glajchšaltovaného“ folkloru“ (ne zcela bez pozitivních vlivů). V tomto období se SIK vyhýbal celkem úspěšně funkci podporovatele politických akcí s poukazem na jeho širší, pro takový účel těžko využitelné zaměření.

Po r. 1989 se situace mění. Nedostavil se mnohými z nás očekávaný a obávaný útlum folklorní činnosti, naopak dochází k jejímu rozkvětu ve

smyslu kvantity i kvality, ujasňují se nové pohledy a směry zejména v hudebním projevu. Pokud se týká pražského SIK, měl by se i nadále věnovat širšímu pohledu na lidovou kulturu Slovácka, zajímat se o umělce z rodného kraje, informovat členy o dění na rodném Slovácku. Samozřejmě významnou složkou by měla zůstat i nadále složka hudební a taneční, vyžadující poučenými folkloristy vedené nácviky, ale na rozdíl od běžných souborů by mělo být hlavní hnací silou nikoliv jevištní předvádění (i když je nevyklučujeme), ale spontánní zábava co nejvíce účastníků besed (hodů, fašaňků, plesů atd.), kde muzika, zpěváci a tanečníci se účastní i vystoupeními, ale hlavně spolu s ostatními jako znalí účastníci zábavy z prosté potřeby takového projevu lásky k písni a tanci. Dobře to bylo vidět nedávno na oslavě 110. výročí nebo na Moravském plesu, kde až do ranních hodin probíhala všeobecná zábava při muzikách ve více sálech.

Jak píše Josef Beneš v časopise *Folklor* (6/2004): „Slovácké krúžky byly zakládány jako nositelé tradic a jejich hodnot. Byly orientovány interně pro potěšení členů, s minimálním uplatněním pro veřejnost. Soubory byly pak zřizovány od počátku na podporu lidových tradic, s úkolem prosazovat lidovou kulturu na veřejnosti. Jejich úspěchy na festivalech a zájezdech do zahraničí jsou dostatečně publikovány, ale nevěnuje se pozornost tomu, co dávají svým členům jako nezastupitelné duchovní vybavení osobnosti“ Z tohoto postřehu J. Beneše vyplývá i základní kritérium rozdílu v pojmech soubor a krúžek, tj. zda činnost je orientována převážně směrem ven (k divákům) nebo směrem dovnitř (k aktivním účastníkům). Obojí je ale potřebné.

Leo Neumann o tom napsal ve svém zpěvníku „Na besedě ve slováckém krúžku“ (SIK, Praha 2000, 2006): „Slovácký krúžek je vlastně slovácká dědina v pražském prostředí, v níž se lidé dobře cítí jako mezi sousedy a mezi svými. Většinou už není chápán smysl slova dědina, které má blízko ke slovu „dědictví“, tedy k tomu, co bylo převzato po dědech.. Podstatnou částí tohoto dědictví jsou i zvyky a společenské zvyklosti, kultura hmotná i nehmotná, i určité složky způsobu myšlení“.

J. Hlaváč, 23. 4. 2007.

*Pozn. autora: existuje mnoho publikací, jež se nastíněnými problémy zabývají. Zájemci je naleznou v knihovně Etnologického ústavu AV ČR, zajímavá serie koncepčních článků a polemik vyšla v časopisu *Folklor* z let 2002 - 2006 (vydává FoS).*

Téma a obsah článku možná vyvolá polemiku - bude vítána.

Do vínku Mužskému sboru Slováckého krůžku Praha

Ani vlastně nevím, jak ta myšlenka vznikla. Prý mužský sbor by se měl založit! Jako by už dávno nefungoval. A někdo by se toho měl organizačně ujmout. Kdo je nový ve výboru Krůžku a nemá nic konkrétního na starosti – a už to bylo na mně. Tu máš pádlo a dělej, co umíš. Umím vůbec?

No nic, je to myšlenka dobrá a podnětná. Je potřeba zkultivovat zpívání na besedách Krůžku, co do obsahu i formy. Mnozí to vnímají dost silně, že to není, jak by mělo a mohlo být. Máme šikovnou a pilnou chasu, poctivě trénující. Zpěvy se k tomu vždycky nějak dotrénují, často jsou to ti samí lidé. Je tam dost silný zpěvný potenciál, zatím ale ne zcela uchopený. Chce se to na ten zpěv soustředit systematicky, pod odborným vedením. I v našem rodném kraji si už nikdo nehraje jen na přirozené talenty. Mnohé tamní sbory, pokud vyrostly, dost na sobě musely pracovat. Sbor se skládá z jednotlivců. Každý, kdo se k němu dá, má šanci se mnohé přiučít i pro sebe. Nejen pro ten dobrý pocit při samotném zpěvu, ale i pro tu sounáležitost s dobrou partou. Takže i to setkávání s kamarády není zanedbatelné. Určitě nám mnozí přirknou, že je to jen další příležitost k obracení sklének do hlavy. Ne že by to i o tom nebylo, ale to není cíl. S trochou vínka jde i to zpívání lépe z hrdla, tak proč pro to něco neudělat. Nepamatuju, že bych viděl nějakého krůžkaře beze smyslů u zpěvu s vínkem.

V cílové podobě by mohl být Mužský sbor samostatnou částí prezentací Krůžku při různých příležitostech. Jako nejbližší jsme si stanovili setkání Krůžků v Bratislavě na podzim tohoto roku.

V první vlně se nás přihlásilo 19. Určitě přijdou doufám ještě další, naopak některým možná nebude režim vyhovovat a opustí nás. I s tím je třeba počítat. Zatím jsme si rámcově dohodli dvakrát do měsíce zkoušky v trvání dvou hodin čistého času intenzivní práce. Místo zatím máme, ale pro jistotu sháníme i náhradní možnost. Základní rituály a zvyklosti se teprve rodí, to bude chvílku trvat, než se vše ustálí do standardního režimu.

Podstatným problémem je odborné vedení. Naše umělecká vedoucí Soňa Plzáková se k tomu staví čelem, což je dobrý základ. Navíc oslovila pana doc. Leo Neumanna, kterého tato myšlenka zaujala a na druhé zkoušce nás zasvěceně uvedl do teorie sborového zpívání. Bude-li

to tak, máme se na co těšit. Ti nám nic neodpustí a určitě nás k něčemu vycepují. Budou určovat i repertoár, určitě alespoň ze začátku. Základem bude náš zpěvník. Je tam dost už víceméně až zapomenutých písniček. Nebudeme se bránit ani případným dalším možnostem zdokonalování osobních dovedností pro potřeby zlepšování sboru. Jakékoliv náměty či pomoc jsou vítány, i od nečlenů sboru.

Má-li jít vše jak by bylo žádoucí, je nezbytné zapojení každého člena sboru v zájmu celého sboru. Každému nám Krúžek dává příležitost udělat něco pro sebe i pro jiné. Neděláme to pro peníze, ani pro slávu. Děláme to dobrovolně, tedy i rádi. Dělejme to dobře, ať se při tom máme dobře.

Ostatní členy Krúžku musíme poprosit o všeobecnou podporu a shovívavost do začátků. Určitě se dočkáte, že z nás něco kloudného vypadne, přesněji snad i vyzní. Totéž platí i směrem k Výboru krúžku. Snad nebudeme neužitečnou přítěží pro rozpočet a kasu.

V Praze, 10. 4. 2007

*Jožka Šenk, člen výboru,
pověřený organizováním Mužského sboru.*

Moravský ples 2007

Stejně jako v minulých letech přinesl konec února i letos široké folklorní veřejnosti v Praze jedinečný kulturní zážitek – Moravský ples. Tuto výjimečnou přehlídku krojů, písní, tanců a melodií z celé Moravy jistě není třeba dlouze představovat. Vždyť letošní ples byl v pořadí již jednapadesátý!

Úvodním programem provázela tradičně Mírek Říha, dlouholetý hlavní organizátor Moravských plesů. Po slavnostním zahájení proběhlo defilé všech krojovaných účastníků, po kterém následovalo předtančení jednotlivých souborů. A že bylo na co se dívat.

Z účinkujících mi dovoluje jmenovat alespoň některé. Zahájení plesu patřilo, ostatně jako každý rok, pražským Hanákům s jejich vznosnou „cófavou“, pak se na parketu v pestré mozaice vystřídaly Folklorní soubor Lipina z Vracova, Soubor lidových písní a tanců Spinek ze Vnorov, Hanácký soubor písní a tanců Klas z Kralic na Hané, Folklorní soubor Haná z Přerova, Kohútek z Bánova doprovázený naším

Žandárem, Slovácký soubor písní a tanců Olšava z Uherského Brodu, folklorní soubory z Ratiškovíc, chasa z Pavlovic a samozřejmě „domáci“ – Valašský folklorní soubor Krušpánek z Prahy a Slovácký krúžek z Prahy. Rádi jsme přivítali naše milé hosty ze SIK z Brna a Bratislavy.

Náš krúžek si pro letošní předtančení připravil fašankové pásmo „Pod šable“, tentokrát ve „dvojm“ provedení, kdy současně pod vedením Mirka Marady tančily dva kroužky fašančárů – jeden reprezentující mladou chasu, ten druhý zastoupený chasou „prostřední“. Předtančení bylo proloženo dívčím zpěvem a zakončeno temperamentním párovým tancem ze Strání – líbilo se.

Úvodní program zakončil společný zpěv Moravo, Moravo (působil tak emotivně, že rozplakal i některé mužské), pro tentokrát s polkou na závěr.

Souběžně s úvodem ve Velkém sále běžel program i ve Společenském sále o který se zasloužila CM Dolina a po ní s výborným pásmem a následným neformálním pozváním k tanci příjemné svěží překvapení tohoto plesu, Soubor lidových písní a tanců Spinek.

Následovala veselá neformální zábava ve všech sálech a chodbách. Soubory, cimbálové muziky, organizátoři a pořadatelé se letos opravdu snažili a bylo to na úrovni plesu znát. Ozdobou plesu byla bezesporu Olšava nejen ve svých vystoupeních, ale i ve volné zábavě – kdy naposledy jsme zažili živě např. hojačky?

Ani letos nebyli účastníci plesu ochuzeni o pestrou podívanou na Moravskou besedu která je tradičně v půl jedenácté ve Velkém sále. A ti, které už opouštěly síly na parketu se mohli zastavit a zaposlouchat na chodbách ND, kde vyhrávaly muziky, nebo při „Zpívání před půlnocí“, ve kterém společně vystoupily mužské sbory. Stálí účastníci našich plesů se mohli najít na fotogalerii umístěné vedle schodiště. Po zbytek večera a vlastně až do ranních hodin pak během volné zábavy zněly všemi sály a chodbami Národního domu na Smíchově melodie ze Slovácka, Hané i Valašska, soubory a muziky se chlubily svými regiony a bavily sebe i přítomné hosty.

Zkrátka a dobře, letošní ples se vydařil a všichni společně se už nyní můžeme těšit na Moravský ples 2008.

Radka Šplíchalová

Redakční poznámka:

Reportáž k Moravskému plesu z pera M. Říhy a A. Drhlíka byla publikována v dubnovém čísle časopisu FoS ČR „Folklor“.

„Stará chasa u přátel, aneb Fašiangový večierok“

Tenhle nápad se vylíhl v hlavách Brunka a Tondy už asi před třemi roky. Nápad hezký, ale trošku hůř splnitelný, protože SIK v Bratislavě a Skalicičané mívajjí svůj společenský večer pro nás ve špatném termínu - většinou souběžně s naším plesem. Letos, tolik plánované „přepadnutí“ bratislavských krúžkařů, konečně vyšlo.

Sešlo se nás 20. ledna na holešovickém nádraží sedm. Ulčarovi starší, Vogničovi s Jindrou Daněčkovou a Houskovi. Naše cesta začala tradičně jako značná část našich zájezdů - problémy s dopravou. Mezinárodní rychlík do Bratislavy měl na příjezdu z Německa 90 minut zpoždění (sváděli to na vichřice). Nevadilo nám to. S tím si umíme již tradičně poradit a tak jsme lehce překoštovali v odjezdové hale a probrali novinky, včetně těch čerstvě smutných (J. M. Krist). Cesta byla v této sestavě jak jinak - příjemná. Další zpoždění jsme nenabrali a tak jsme před 17 hodinou vystoupili v plném počtu na hlavním nádraží v Bratislavě. Vinou zpoždění jsme musili oželet procházku po Bratislavě a spěchat na místo činu. Díky dobrým organizačním schopnostem pánské části skupinky a ochotě místních jsme bez větších problémů našli stanice autobusů (přestupovali jsme) směr Záhorská Bystrica a vyrazili vstříc společenským zážitkům s našimi blízkými přáteli. Kulturní dům jsme našli okamžitě, i když musíme podotknout, že jeho okolí dostálo velikým změnám - výstavba a velmi působivá úprava prostoru mezi domy nás v první chvíli lehce zmátla. Už na parkovišti jsme se sešli s partou brněnských krúžkařů (především chasa a muzika) vedených jejich starostou V. Štěpánkem, kteří také právě dorazili a tak to byli v podstatě „prespolané“, kdo byl první na místě činu.

Sál byl samozřejmě perfektně připravený na své večerní hosty. Nás se okamžitě ujali domácí, kteří drželi službu. Převlékli jsme se do krojů, chlapi obou hostujících krúžků lehce naladili a to už se sál plnil slavnostně nejen oblečenými, ale hlavně naladěnými domácími, kteří pilně doplňovali už tak bohatou tombolu.

Po oficiálním slavnostním zahájení a přivítání všech přítomných na - cituji - „fašiangovém večierku či krojovaném plesu skoršej narodených“ už byla jen a jen dobrá, až nespoutaná zábava, při které byly v některých chvílích kroje trochu „navíc“. Čtyři muzikanti zvládli nejen „folklor“, ale také polky, valčíky, pro Bratislavu typická tanga, ale

i popík mládí velké většiny přítomných bez jediného zaváhání. Kombinovaná cimbálovka (místní posílení brňáky), Petratureova harmonika a zpěváci všech tří krůžků posílení o šikovně stárky z Kunovic se nenechali zahanbit a tak se pořád něco dělo. Tance se střídaly se zpěvy, pilo se dobré víno, napečeno bylo výtečně a čas v bujarém veselí neúprosně, a o to rychleji ubíhal. Noc byla mladá, když jsme se museli – neradi, se svými hostiteli rozloučit – dovezli nás jako hosty nejvzácnější až na nádraží.

Zpět do stověžaté matičky Prahy jsme vyrazili bez zpoždění. Pendolino jelo spolehlivě a hodnotný zážitek z úžasné akce nenarušilo.

Poklona a díky pořadatelům za péči o nás a za krásný zážitek. Dobře jsme se bavili a doufám, že jsme i dobře reprezentovali – soudím tak ze sugestivního pozvání na příště.

Zdena Housková, Bruno Vognič

Vítkovice 2007

V nynějších prosluněných dnech se mi ani nechce věřit, že je tomu teprve měsíc, co jsme byli stejně jako vloni s chasou na horách ve Vítkovicích v Krkonoších. Letošní zima byla sice mírnější, než předcházející, ale nějaká ta troška sněhu pro zimní radovánky se tam přeci jen našla, a alespoň koncem zimy byla šance načerpat něco málo zimní atmosféry, když ve středočeských zeměpisných šířkách jsme byli sněhu víceméně ušetřeni.

V pátek jsme se sešli v hojném počtu a nadšeně vyrazili vstříc novým dobrodružstvím. Dojeli jsem tak akorát k večeri, do které jsme se s chutí pustili. A zanedlouho přišla ta pravá chvíle pro muzikanty, Martin Sochor hrál jak o život a my stejně tak zpívali, následně i tančili, nedostatek vzorků nehrozil, a tak se zábava protáhla až do ranních

hodin. V sobotu, ještě mírně unaveni po nedávném křepčení, jsme se vydali na průzkum terénu. Někteří jen tak pěšky na procházku, ostatní odvážnější spěchali na sjezdovku, která byla vcelku v dobrém stavu, lyžovalo se opravdu dobře. K ránu začalo vydatně sněžit, a co nového napadlo, to se večer rozpustilo vlivem deště, takže v neděli už byla lyžovačka o poznání náročnější. Samozřejmě ani v sobotu jsme nemohli zůstat bez vínka a zábavy vůbec, takže jsme se i tentokrát sešli v jídelně a příjemně popařili. I když tentokrát do rána vydrželi jen opravdu nejodolnější jedinci, protože většinu ten denní sport tak unavil, že padli do postele jak zabití. A stejně tak jsme besedovali i v neděli, kdy nás bylo

bohužel už méně, protože někteří již v neděli spěchali domů.

Strávili jsme spolu příjemný víkend plný legrace, vínka, zpěvu, tance a malinko i toho sportu. Doufám, že nás takových akcí čeká ještě mnoho a již teď se na nějakou z nich těším.

Marie Mlynaříková

Košty, košty

Letos kolem Velikonoc se snad nad Moravou protrhl pytel s košty. Téměř co obec, to košť a většinou s dobrou cimbálovkou. V okolí Ždánic jsme jich napočítali nejméně sedm. Volili jsme tradičně košť v Kyjově. Jistotu nejen dobrých vín, ale zejména pohodu u cimbálu s dostatečnou možností si zatančit a pozdravit se s přáteli, protože na tento košť navazuje vždy oblíbená velikonoční beseda. Nejinak tomu bylo i letos:

Z KD se Kyjovským náměstím nesly svižné melodie v podání CM Pavla Růžičky, které nás nutily přidat do kroku. V nabídce bylo na 200 vzorků vín z produkce členů pořádajícího Slováckého souboru Kyjov, 3 zpěvníky „Zpíváme v Kyjově“ a několik CD cimbálové muziky Jury Petřů, obsluhovala nádherná ochotná krojovaná chasa.

Po osmé došlo na střídání CM - vlády se ujala kompletní CM Jury Petřů, vyměnili se velká část publika a do půl deváté byl plný sál nažhavených příznivců kyjovské písničky, mezi nimi téměř kompletní Varmužovci. Nebyla nouze o výborné zpěváky a tanečníky a tak jednotlivé bloky písní a tanců nebyly určitě krátké. Muzika se zjevně dobře bavila a podle toho i hrála. Zazněla celá řada, v našem SIK nezpívaných skočných, danajů, slovenských, verbuňků, Proběhla vtipně aranžovaná výuka skočných, při které jsme si stejně jako loni povzdechli: „Proč toto nejsme schopni zorganizovat i v našem SIK - vždyť většina našich žen besedy prosedí“. Dlouho před půlnocí se sálu zmocnila děvčata s karičkami. Do sálu se začaly nosit kýble vody a ženská část naší výpravy těsně před půlnocí zavelela k ústupu.

Dalším námi absolvovaným, ne zcela typickým koštěm byla řízená degustace, která proběhla 11. dubna na besedě v Gongu. Byla svým způsobem náplastí na bolístku po neuskutečněném letošním koštu. I tato akce byla určitě přínosem. Tomáš Sláma nás seznámil s historií vývoje odrůd vinné révy, způsoby hodnocení, šířením a dalšími taji výroby a pití dobrých vín. Formou řízené degustace 4 špičkových vzorků Terroir Clubu (po dvou Sauvignon a Ryzlink rýnský ročník 2006) z produkce spráteleného Znovínu Znojmo, a.s., které v supermarketech nenalezneme, mu udělal zasluženou reklamu a nám pozlobil chuťové buňky. Laskavě hodnotil letošní (2006) vína Mirka Ulčara a Tondy Housky, kteří měli, a oprávněně, tu odvalu vylézt se svou kůží na trh. Degustace - minikošť příjemně odstartoval uvolněnou besedu, ke které nám hrál tentokrát

Žandár podporovaný muzikanty CM Martina Sochora včetně Martina samotného. Byla to jistě povedená beseda s malým povzdechem, že se nám z repertoáru vytrácí Podluží a to jak v písni, tak v tanci.

Třetí, námi navštívenou akcí provázenou košem byla 5. května „Májová veselice – národopisná slavnost obyvatel Ždánicka“, 1. ročník setkání folklorních souborů, chrámových sborů a vinařů Ždánicka. Akce, jejíž součástí bylo dovezení a stavění máje, vystoupení 4 chrámových sborů ve ždánickém kostele, čtyřhodinová přehlídka folklorních souborů a mužských sborů z Archlebova, Ostrovánek, Želetic, Dambořic, Násedlovic a Ždánic. Následovala velkolepá výstava vín Ždánicka a okolí (na 580 vzorků), které byl vyčleněn celý kulturní dům. K ochutnávce a tanci vyhrávaly místní CM Hradisko a Mladá CM. Podpůrnými akcemi byly výstava fotografií v muzeu, prohlídka síně sportu v zámecké vile a Ždánický zpravodaj věnovaný historii vinohradnictví na Ždánsku. Celodenní program pořádal pod záštitou města Ždánice, za finanční podpory Jihomoravského kraje a zúčastněných obcí Mužský sbor ze Ždánic. Natačela jej brněnská televize. Je zjevné, že ve Ždánicích vzniká další folklorní oblastní centrum a jak několikrát zaznělo z úst povolaných, tato nádherná akce se má každoročně opakovat.

manželé Vogničovi

Žijí mezi námi

Kdo jde kolem Lužického semináře směrem k přemostění a podívá se vlevo na protější stranu, uvidí řadu malých krámků se starožitnostmi, suvenýry a kavárničku. Sedí přímo na zemi, dlažba ulice navazuje na jejich práh nebo schůdky pod úroveň. Ty jediné dávají tušit, že se tam dole skrývá další prostor hlubšího podlaží. Není velký, ale pro komorní výstavu jako dělaný. V pondělí 23. října se tam vešla vernisáž devíti obrazů i s mistrem, včetně návštěvníků.

Jaroslav Blažek je členem Pražského slováckého krůžku plným právem. Je totiž z Kostic a do Prahy přišel na přelomu poloviny minulého století z Bratislavy, z třídy prof. Jana Mudrocha na Vysoké škole výtvarných umění. Vysokoškolskému studentskému výboru se nelíbil jeho původ, takže neměl šanci ani na pražskou AVU. Na radu kamaráda Jana Čumpelíka zprvu působil jako tanečník ve „Státasu“, jak se mezi námi říkalo Čs. státnímu Souboru písní a tanců. Přitom, a potom, studoval AVU, nejdřív při zaměstnání, potom řádně.

Těch devět vystavených obrazů vytvořil na počátku šedesátých let a pokud nejsou vystaveny, jsou deponovány v rodné obci, kde má deponitář. Vernisáž v Praze byla hustě navštívena vesměs přáteli z doby vzniku obrazů. Jen tak tak se vešli do síně nebo na dvorek se schodištěm a balustrádou nad Čertovkou. Michal Pavlíček zahrál kytarový úvod, úvodní slovo pronesl mistr grafik Karel Vysušil. Při čekání na zpěvačku paní Načevu se popíjelo víno, obdivovaly obrazy, postávalo se známými a užíval krásný večer. S hvězdami nad hlavou, světly přilehlých oken domů na hladině kanálu, kdysi nazvaného Zlatá stoka, později Chotkův kanál, dnes Čertovka, uteklo i zpoždění paní Načevy. Jejím vystoupením vernisáž neskončila, spíš ustávala. Autoru vystavených obrazů, na nichž je znát, že mají blízko k pohybu, patří dík za krásný večer.

BČp

Koncert Dušana Holého

Folklorní veřejnost zná dobře jméno Dušan Holý. Budeme však už rozlišovat mezi dvěma umělci toho jména. Jedná se o děda a vnuka ze slavného rodu hornáckých zpěváků a tanečníků. Praotec rodiny, Martin, se narodil r.1902 v Hrubé Vrbce a vyučil se soustružníkem dřeva. První republika mu poskytla možnost vlastní dílny, po druhé svět.válce našel uplatnění v Baťových závodech ve Zlíně, po nějaké době v kordárně ve Velké n.Veličkou.

Znal množství písní svého rodiště, některých z nich je i autorem. Zemřel r.1985, dočkal se ještě universitního absolutoria a úspěšné životní dráhy obou synů. S velkým úspěchem účinkoval na několika Strážnických slavnostech. Jeho zpěv a tanec měl charakteristickou zemitost a osobitost, pro něž byl vzorem a synonymem hornáckého projevu. Byl členem místního společenského života první republiky ve Velké, v době, kdy do městečka zajížděli v létě výtvarníci z Prahy. Vznikla tak silná přátelství mezi rodinami Klusáků, Jelínků, Hudečků, Pavlíků, Holých, Šachových, Zemanů a dalšími zástupci nositelů tradic, a pražskými letními hosty z řad výtvarníků, kteří se inspirovali osobnostmi místní kultury. Vznikala nejkrásnější díla profesionální kultury mistrů Čumpelíka, Mináře, Kováře a Obrovského. Však také první tři jména zakotvila ve variantě jedné ze sedláckých na tématické osnově „Malovali, nocovali tri malére u nás“. Výtvarníci, kteří měli základnu u tetky Čambalky, se po návratu do Prahy stávali prvními krůžkaři, narozenými v Čechách.

Vraťme se však k rodině Holých. Z manželského svazku otce Martina a maminky Miloslavy Páčové (také ze zpěvného rodu) přišli na svět dva synové. Lubomír, Luboš, je povoláním veterinář, MVDr., CSc., profesor na příslušné fakultě. Deset let byl úspěšným vědcem a praktikem v zahraničí, jmenovitě na Kubě. Známe ho také jako vynikajícího zpěváka a tanečníka. Syn Dušan je prof. DrSc., etnograf, tanečník, hudební vědec, autor pořadů a sběratel, sólista BROLN, jako pedagog působil na Ústavu evropské etnologie Filosofické fakulty MU a JAMU v Brně. Nyní na hudební scénu nastoupil jeho vnuk Dušan, klavírista, žák brněnské a pražské konzervatoře, kterou absolvoval jako žák prof. F. Maxiána. Je laureátem klavírních soutěží Amadeus, Virtuosi per musica di piano-forte-Ústí nad Labem, Prague Junior Note atd... Vystupoval sólově nebo s orchestry v České republice, na Slovensku, v Maďarsku, Litvě, Polsku,

Německu, Rakousku. Natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Ve svém repertoáru má kromě stěžejních skladeb klasicismu (Beethoven, Mozart) a romantismu (Chopin, Liszt) zejména hudbu dvacátého stol. (M. Ravel, B. Bartók, S. Prokofjev, S. Rachmaninov) a hudbu českou (B. Martinů, L. Janáček a L. Fišer). Zajímá se též o moderní elektronickou hudbu. V rodinném studiu se zabývá tvorbou, do níž by chtěl integrovat živý faktor a propojit prvky jazzu, klasické, lidové a „world music“ hudby s moderní, především taneční hudbou.

Na jeho koncertu v Sukově síni pražského Rudolfinu se 2. 4. 2007 sešli přátelé rodiny Holých, mezi nimiž byli kromě rodáků z Velké také pražští krůžkaři. Byl to krásný večer za podpory Nadace B. Martinů, na jehož závěrečném přídávku se zpěvem podílel i prof. Dušan Holý, za klavírního doprovodu, který již byl v charakteru moderní hudby vnukova pojetí.

BČp.

Z dějin na Slovácku

5. Sto let neklidu

5.1 Protireformace na Slovácku

Bitvou na Bílé hoře r. 1620 bylo potlačeno české povstání proti Habsburkům. Na Staroměstském náměstí v Praze bylo popraveno 27 českých odbojníků. Na Moravě váhání vítězů umožnilo náčelníkům odboje včas prchnout do ciziny, takže na Moravě nedošlo k hromadné popravě jako v Čechách, ale na majetku byla moravská šlechta potrestána tak jako česká.

Řada panství změnila své evangelické pány za nové katolické. Svě panství Břeclav ztratil Ladislav Velen ze Žerotína, Žerotínové přišli i o své panství strážnicko-velické. Čejkovice po Janu Adamovi z Víckova dostali olomoučtí jezuité; Jan Bernard z Kounic pozbyl Ostroh, Louku, Kunovice a Hluk, od císaře je lacino koupil Gundakar z Lichtenštejna; po Bedřichovi z Kounic koupil Ždánice Maxmilián z Lichtenštejna aj. Majetek se vracel i katolickým klášterům.

Protireformace ve městech

Již r. 1621 se Hradiště vzdalo císařskému vojevůdci Buquoyovi a hned byli do úřadů dosazeni katolíci a byl jim vrácen kostel; luteránský kazatel včas uprchl v přestrojení za ženu.

Roku 1623 vypověděl Ferdinand II. nekatolické kněze a učitele z Čech a Moravy a roku 1625 vydal dekret, že měšťané mají přijmout katolickou víru nebo se musejí z měst vystěhovat. Měšťané a malí šlechtici z Kyjova, Tvrdonic, Zarazic, Strážnice, Uh. Brodu a odjinud získávali útočiště ve Skalici, Holíči, Sobotišti, Hlohovci, Pezinku a jinde, protože Uhři si náboženskou svobodu zachovali. Majetek odešlých měšťanů byl konfiskován. Připomeňme si, že k nejnáměnnějším exulantům z Moravy patřil i náš krajan Jan Amos Komenský, „Učitel národů“. Evangeličtí řemeslníci nesměli vykonávat své řemeslo; v řádu cechu krejčovského v Kyjově a Ždánicích stojí: „Kterýžkoliv by katolického náboženství nebyl a do cechu se připovědět a řemeslo své provozovati by chtěl, přijat býti nemá“ a podobně v jiných místech a u dalších cechů. Katoličtí kněží nesměli oddávat protestantské snoubence a protestanty pohřbívat do půdy posvěcené. Evangelíky nesměli volit do měšťanské rady atd.

Protireformace na vesnicích

Vesničtí poddaní obyvatelé měli jen jedinou možnost, museli přijmout katolickou víru. Museli chodit do katolického kostela, světit neděle a svátky, závěti nekatolíků byly neplatné. Protestantské kazatele nesměl nikdo pod ztrátou hrdla přechovávat. Lichtenštejnové dali roku 1622 upálit na náměstí ve Ždánicích sedmdesátiletého bratrského kněze. Ale ještě r. 1624 byli luteránští kazatelé ve Ždánicích, v Kelčanech, v Koryčanech; na buchlovském panství brala protestanty v ochranu majitelka Kunhuta ze Zástřizel. Duchovní posilu evangelíkům přinášeli tajně potulní kazatelé, kteří se však museli skrývat; kde mohli, chodili evangelíci na bohoslužby až na Slovensko a přiváděli si odtamtud i nevěsty.

Když už museli tajní evangelíci své obrácení na katolickou víru nějak projevit, celkem bez protestů nechávali křtít své děti katolickým knězem; to proto, že v čas nouze mohl dítě pokřtít kterýkoliv křesťan.

O tom, jak „rádi“ chodili obyvatelé do nežádaných kostelů, svědčí dochovaná průpověď z té doby:

Já do kostela nepůjdu. A půjdu-li, tak nekleknu. A kleknu-li, však hubou neklepnu. A klepnu-li, však to za čerta stát bude.

Katolických kněží bylo málo, sloužili ve velkých obvodech a na protireformaci nestačili. Nejprve proto vypomáhali klášterní kněží. Tak

působili jezuité z Hradiště a ti ještě roku 1646 hlásili, že obrátili na pravou víru 147 luteránů a v roce 1651 ještě sto dalších. Olomoučtí jezuité z Čejkovic obrátili na katolictví 100 osob. Až v 50. letech 17. století začala vrchnost dosazovat do měst a vesnic katolické faráře; např. do Kyjova přišel až v roce 1651 a postupně přicházeli faráři do Vlčnova, Milotic, Mistřína, Blatnice, Šardic, Velké, r. 1672 do Vracova, r. 1674 do Osvětiman, 1684 do Velehradu, 1697 do Polešovic a třeba do Kněždubu až r. 1736.

Někde vzdorovali evangelíci pokatoličtění houževnatě; ve Slušovicích vyhnali r. 1633 katolického kněze z Fryštátu, když chtěl u nich konat bohoslužbu; podobně v Napajedlech, Boršicích, Mikulčicích, Tvrdonicích a jinde. Ještě po 100 letech roku 1754 byly jako podezřelé z kacířství uváděny Lovčice a Ždánice.

Nejtvrdí evangelíci byli Hornáci. Z Hrubé Vrbky uteklo ještě r. 1718 pro víru 10 sedláků do Uher, r. 1719 dalších 16 osob. Jezuita Král hlásil roku 1719, že „*dosud opovažují se poddaní [panství strážnického] zlostně proti němu vystupovati, hlavně ve vesnici Hrubé Vrbce, kdež svaté naše náboženství jest v bídném stavu; sotva třetina obyvatelstva činí zadost povinnostem katolickým, většina je taková, že velikonoční zpověď zanedbali již po několik roků*“. V některých domech prý na Krále i psy vypouštěli. Ještě roku 1721 bylo ve vězení ve Strážnici 6 sedláků z Hrubé Vrbky, kteří se zdráhali přijmout pravou víru. (Ve své víře vytrvali Hornáci až do vydání tolerančního patentu r. 1781, kdy se mohli k evangelické víře přihlásit veřejně.)

To ještě na počátku 18. století pokračoval náboženský útlak císařskými reskripty. Roku 1721 byli nekatolíci prohlášeni za zločince a protistátní živly, pro dopadené nekatolické kazatele, učitele a šířitele zakázaných knih byl roku 1725 stanoven trest smrti.

Jezuité rozšířili na Valašsku falešnou zprávu, že je možné veřejně se hlásit k nekatolickým církvím. Když to Valaši učinili, jezuité začali nekatolíky v duchu protireformačních nařízení pronásledovat. To vedlo na Valašsku k takovému povstání lidu, že k jeho potlačení musela být poslána armáda.

Jiří Milkulčák

Pár čerstvých plků strýčka Kamila

Všecí sa ptali

Enom sem sa vrátil z Moravského plesu, hned' sa všecí známí ptali, jak že tam bylo. Toš - jak by. Veselo, jak bývá. Rád sem sa zešel ze starýma známýma, rád si s něma zazpíval, aj bárco poplkal. Aj ňa nekeří uhaňali, že aby sem zasěj napsal do Vědomostí nejaký ten vtip, či veselů historku z našej dědiny, že už dlůho od mňa nic nečetli. Přiznávám sa, je to tak, ale včil to chcu napravit. Když požádál osobně aj Pavel Fiala, tož - sluby sa majů dodržávat:

Totkaj sem jel z Břeclavi do Moravskej Novej Vsi. Akorát naproti v mojem kupé si sedli jakýsi stařeček. Fajku pichli pod kabaňu a seděli pokojně až do doby, kdy došel pan konduktér a chcél po nás jízdenky. Stařeček sa hned' přiznal, že žádnů nemajů. Pan konduktér - že mu ju vypíše - a kam prý chců jet. Stařeček že: „Já sem jet nikde nechcél, ale to vy ste na tém peróně pořád vybřeskovali, že - nastupujte, nastupujte !!

Totkaj stály dvě tetičky na nádraží a tá jedna velice brblala, že co to je za pořádek: „Šak ty vlaky jezďá pořád pozdě“: „No řekni Mařo“, povídá tej druhej: „Zas to má zpoždění“. Tetka Mařa byla taká pokojná a toš povídá: „Co sa rozčiluješ Tonka, šak deset minut, to není tak moc. Bóže! Mělo to jet pět padesát pět, tož to pojedje pět šedesát pět“.

V našem obchodním domě, kde majů samů poslední módu, samé extra věci sa totkaj objevila jakási moc nóbl panička - dáma, a že by chcela šaty, nějaký poslední model s velkým výstřihem. Prodavač byl ochotný, ukazoval jí bářjaké novinky, velikánské výstřihy, ale dáma né a né si vybrat. Až jedny sa jí zalúbily, šla si je vyskúšat do tej kabinky. Když vyšla ven, prodavač enem vypleščil očiska a optal sa: „Madam, vy máte chlupatý hrudník?“ Dáma: „No dovolte, to teda nemám!“ Prodavač sa zmohl enom na: „No to je teda opravdu veliký výstřih“.

A tož pro dnešek by to snád' mohlo stačit. Další postřehy vám sdělím příště. Zatím mám ešte plnú hlavu dobrých dojmů na Moravský ples, které nezkažil ani zážitek v tranvaji, když sem jél na Smíchov. Přistúpili totiž tře krojovaní. Bylo mě jasné, že jedů na ples taky, tož jsem jich po našem pozdravil: „Tož vitajte šohaji – také plesat?“. Chvílu na mně hleděli jak na blbca, ale odpovědi, natož pozdravu sem se nedočkál.

Nevadí. Radši si zazpívám, že:

Ty pěsničky z Podluží, sů sad plný vůně.
Když je ucho neslyší, srdce po nich stůně.

*Všecky přátele krúžku zdraví
z Břeclavi strýc Kamil.*

Zpravodaj:

Zajímavé knihy:

- Jan Pavlík: **Kuželov – Hornácká dědina pod křídly větrného mlýna**. K 600. výročí vydala obec Kuželov (341 stran, 2006)

- Jiří Dunděra: **33 životů**. Kyjov 2005. Autorem je známý kyjovský lékař, píše o významných osobnostech Kyjova (mj. J. Klvaňa, J. Petřů, A. Kůr, J. Somr).

- Jiří Plocek: **Hudba středovýchodní Evropy**. (Torst, 2003). Zsvěcený výklad spřízněné hudby Karpatského oblouku, současný pohled na folklorní tradice.

- J osef Holcman: **Trvalá bydliště** (2002). Biografická publikace s přemítáním o světě, hodnotách a tradici. Autorem je rodák ze Skoronic u Kyjova, zlínský soudce. V r. 2002 jsme vyslechli v krůžku jeho přednášku o jízdě králů ve Skoronicích.

Z regionálních novin:

Kyjovské noviny 1/2007:

150. výročí narození J. Klvani a kyjovské gymnasium.

Vlad. Kotík:

Připomenutí významného národopisce, ředitele kyjovského gymnasia 1898-1919, spolupracovníka zakladatelů Slováckého krůžku v Praze v době jeho pražského působení.

Životopis Josefa Klvani. T. Martonová:

Vyzvednuta účast J. Klvani na přípravě Národopisné výstavy československé v Praze r.1895, kde měl na starosti Slovácko. V r. 1918 vydal dílo o lidových krojích v rámci Niederleho monografie „Moravské Slovensko“.

Naše Slovácko:

číslo 12/2007:

- Vlad. Nedvěd: Moje vzpomínky na Kyjov jsou živé a milé.

Jediný žijící velitel 31. čs. bombardovací perutě RAF ve V. Británii, se dožívá 90 let. Absolvent reálného gymnasia v Kyjově, nyní generálmajor čs. letectva v.v., žije v Austrálii.

číslo 13/2007:

- Návštěva u herce Josefa Somra v rodném Vracově - rozhovor s P. Fridrichem

číslo 15/2007:

- Žeravice. P. Fridrich: Národopisně zajímavá obec blízko Bzence, se zcela odlišným místním krojem. V r. 1616 zde byl vysvěcen J. A. Komenský knězem.

Hudební nosiče:

CD folklorního souboru Kohútek z Bánova který jsme hostili na našem 51. Moravském plese doprovázeného cimbálovou muzikou Žandár nám prozradilo některé zamlčené informace o našich skromných kamarádech. Na přebalu se o CM Žandár uvádí mimo jiné:

- CM vznikla v Praze v roce 1999 jako studentská cimbálová muzika, která od samého začátku navázala úzkou spoluprací se Slováckým krůžkem v Praze,

- má za sebou úspěšná vystoupení v Litvě a v Lotyšsku spolu se souborem Kohútek,

- vystupovala v kulturní prezentaci ČR na kulturně podnikatelských dnech ČR v Chile,

- v letech 2002 -2006 vystupovala na zahajovacích večerech festivalu FEBIOFEST.

Bravo !!! - nač ta skromnost ?

CD CM Olšava „A v tom Brodě, při Olšavě“ - nádherné výpravné profilové CD doplněné o „procházku“ Brodem, jeho historií, historií souboru a zpěvníčkem - určitě stojí za to si je pořídit.

Další zprávy:

- CM Martina Sochora s chasou SIK se podíleli 29. dubna svým vystoupením na oslavách 100 let města Břevnova, které probíhaly formou poutě v areálu baziliky sv. Markéty a jejím okolí .

- 22. května vystoupil mužský sbor v pořadu „Folklorní večer s Vlastou Grycovou“ spolu s CM J. Janouška v Koncertní a výstavní síni Atrium v Praze 3. Akce byla hojně navštívena členy SIK.

Folklor v médiích

V současné době již začínají některá média, zejména Český rozhlas, Ostravské i Brněnské studio ČT, Rádio Proglas, ale i mnohé internetové servery, věnovat folkloru pozornost. Sami jsme se o tom mohli přesvědčit při našem loňském 110. výročí SIK, ale i kolem Moravského plesu.

Pro lepší informovanost uvádím některé pořady a orientační časy, kdy si můžete naladit televizor nebo rádio, abyste mohli sledovat některý z pořadů.

Česká televize:

- **Folklorní magazín** – třicetiminutový pořad připravuje Studio ČT Ostrava, které úzce spolupracuje s Folklorním sdružením ČR.

Vysílání : Dvakrát měsíčně v úterý od 18.00 na ČT2 a repríza v sobotu před 6.00 ráno na ČT2

- **Folklorika** - Půlhodinový pořad natáčí a vysílá Studio ČT Brno již několik let.

Vysílání : Dvakrát měsíčně v úterý od 18.00hodin na ČT2 a repríza v sobotu od 5.45 na ČT2

Křesťanská televize TV NOE:

křesťanská TV stanice začala rovněž vysílat některé pořady o lidovém umění a folkloru. Více informací na <http://www.tvnoe.cz/>

Český rozhlas stanice PRAHA:

- **Putování za folklorem** každý všední den, 15 minut před 11:00 hodinou. V pravidelné čtvrt hodině představuje největší klenoty naší lidové hudby. Při své pouti občas zavítá i za hranice ... tu blíž, tu dál ... někdy snad až na konec světa. Pořadem střídavě provázejí Veronika Rezková, Vladimír Brand a Martin Jonák. Od pondělí do pátku vždy od 11.45 melodie a písně ze všech regionů naší republiky. Rovněž přináší krátké informace o folklorních akcích.

- **Folklorní notování.** Každou neděli od 8.30 půlhodinový pořad písniček a melodií střídavě z ostravského, brněnského, pražského a plzeňského studia

Na regionálních stanicích:

BRNO:

- Na moravskou notu – každý všední den od 17.30hodin. Pořad populárních i méně známých lidových písní z Moravy, ale i z Čech a Slovenska včetně “výletů” do rozhlasového archivu a představování novinek. Doporučuji posluchačům, aby si při něm také sami zazpívali, což je mnohem zdravější, nežli klívání (nadávání). Uvádí Josef Prudil.

OSTRAVA:

- Zazpívejte si s námi – od pondělí do pátku v 8.40 a 16.40 uvádí Jan Rokyta
- Folklorní koledování – neděle od 18.00

Poslech přes internet:

- Folklorní rádio na internetových stránkách www.rozhlas.cz/folklor/portal/ Celkem osm tematicky rozdělených hodin folklorní hudby v opakující se smyčce. Na [www](http://www.rozhlas.cz/folklor/portal/) stránkách folklorního rádia najdete i další informace o folklorních pořadech i o folkloru.

- Radio Proglas můžete na internetu poslouchat až 6 hodin pořadů týdně věnovaných folkloru ve třech variantách, podle rychlosti vašeho připojení:

- WMA: 16 kb/s, 32 kb/s, 64 kb/s, 128 kb/s

- MP3: 64 kb/s, 128 kb/s

Další informace o internetovém vysílání najdete na serveru

<http://www.proglas.cz> a www.play.cz.

Stránku připravil Dušan Macháček

Osvědčené recepty **Aničky Vogničové**

Prošívaná buchta:

¼ hrnku cukru

4 vajíčka

3 lžice kakaa

½ hrnku oleje

hrnek mléka

2 hrnky polohrubé mouky

1 kypřicí prášek

vanilkový cukr

Všechno rozmíchat, ½ těsta rozetřít na vymazaný plech. Přidat náplň, doplnit zbytek a zvolna péct.

Náplň:

2 tvarohy

2 vejce

vanilkový pudink

cukr

rum

šlehačka

Forum salát:

1 sáček rýže (vaříme 12 min.)

1 malou plechovku kukuřice

½ plechovky hrášku

1 tatarská omáčka (spíše dle chuti)

Pokrájíme větší cibuli, posolíme a necháme pod talířkem až pustí šťávu. Pak vše smícháme dohromady, podle chuti můžeme přidat trochu pepře.

Pomazánka:

1 lžice oleje

2 lžice plnotučné hořčice

1 lžice octa

1 lžice ostrého kečupu

2 kostky cukru

Vše nechat spojit ve vodní lázni. Do prochládlého přidat:

nastrouhaný junior salám (½ kg)

nastrouhanou 1 velkou cibuli

Nakonec přidat ½ lžičky chilli koření, majolku, osolit, opepřit

Kotlety pro hosta, kterého snášíme:

Kotlety naklepeme, osolíme, opepříme. Na kolečka nakrájíme hodně cibule. Do talíře nastrouháme hodně sýra, např. uzeného. Do vymaštěného pekáčku položíme plátky vepřového, na každý navrstíme hromádku cibule, na cibuli připlácneme oříšek másla. Vše zasypeme vrstvou strouhaného sýra. Mírně přitlačíme, aby se to trochu spojilo. Nahore opaprikujeme. Podlijeme šálkem horkého masoxu, asi do výše kotlet. Pekáček přikryjeme alobalem, pečlivě utěsníme a pečeme půl až 1 hod. Pak alobal sejmeme a pekáček ještě chvíli dáme do trouby, aby se udělala kůrčička. Podáváme s rýží.

Dobrou chuť!

Smutné zprávy

- V posledním týdnu měsíce dubna zemřela ve věku 97 let prof. Jana Berdychová, ČSs., nejstarší členka Spolku rodáků a přátel Hané v Praze.

- Dne 13. května zemřel náhle ve věku 69 let dlouholetý člen našeho SIK, rodák z Veselí nad Moravou Pavel Zemek.

Čest jejich památce

Přehled akcí květen - prosinec 2007

Besedy:

13. 6. 2007 Beseda u cimbálu , 19.30 hod., KD Gong
12. 9. 2007 Beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
Přednáška PaedDr. Jiřího Jilíka o jeho publikační činnosti
10. 10. 2007 Beseda u cimbálu, 19.30 hod., KD Gong
7. 11. 2007 Beseda u cimbálu, 19.30 hod., KD Gong
12. 12. 2007 Vánoční beseda , 19.30 hod., KD Gong

Další akce:

9. - 12. 8. 2007 „Slovácký rok“, zájezd SIK do Kyjova 10. - 12. 8.
16. 9. 2007 10.ročník Trojského vinobraní - vystoupení SIK
22. - 23. 2007 XVII.Svatováclavská pouť v Praze 9 na Proseku
(bez účasti SIK)
9. - 11. 11. 2007 Setkání lidových muzik v KD Vltavská
(účast SIK bude upřesněna)
17. 11. 2007 oslava „85. výročí vzniku Slováckého krúžku
v Bratislavě a Skaličanů“, současně i setkání
SIK Praha, Brno, Bratislava
24. 11. 2007 Kateřinské hody, 19.30 hod. KD Gong

Jubilanti nad 50 let

Měsíc	Datum	Příjmení	Věk
Červen	7. 6.	Jilíková Květuše	85
	15. 6.	Karidisová Eliška	70
	30. 6.	Holková Miroslava	55
Červenec	1. 7.	Kleinhampfl Libor	85
	5. 7.	Němečková Kornélie	75
	6. 7.	Novotný Petr	50
	11. 7.	Kultová Elena	75
	14. 7.	Pecka Václav	75
	14. 7.	Uherek Josef	70
	27. 7.	Kašová Jana	60
	28. 7.	Haken Radko	80
Srpen	7. 8.	Brhel Josef	70
	8. 8.	Oslzlý František	65
Září	8. 9.	Neumannová Jana	65
	19. 9.	Zátopková Dana	85
Říjen	2.10.	Poděšťová Libuše	75
	12.10.	Hlaváčová Radka	80
	17.10.	Tejz František	95
	27.10.	Kunčar Milan	75
Listopad	1.11.	Holubová Marie	70
	1.11.	Králík Vladimír	60
	3.11.	Zlámalová Marcela	60
	7.11.	Bartošová Sylvia	80
	8.11.	Viktorín Rostislav	80
	15.11.	Novotná Eliška	85
	25.11.	Koštovalová Jana	65
	29.11.	Přebsl Jiří	85
Prosinec	5.12.	Blažek Jaroslav	80
	7.12.	Ochrana František	55
	18.12.	Smolová Vlasta	85
	25.12.	Daněčkova Jindra	55

Obsah

Redakční poznámka	3
Slovo starosty	4
Výbor Slováckého krúžku v Praze	5
Folklorní tradice a SIK	6
Do vínku mužskému sboru	11
Moravský ples 2007	12
Stará chasa u přátel	14
Vítkovice 2007	15
Košty, košty	17
Žijí mezi námi	19
Koncert D. Holého	20
Z dějin na Slovácku 5	21
Pár čerstvých plků strýčka Kamila	24
Zpravodaj	26
Folklor v médiích	28
Recepty	30
Přehled akcí	32
Jubilanti nad 50 let	33

Vydává Slovácký krúžek v Praze,
 Na Dobešce 31, 147 00 Praha 4,
 jako svůj neperiodický zpravodaj vycházející zpravidla 3x ročně
 Odpovědný redaktor: Bruno Vognič,
 Nové Ouholice 25, pošta Nová Ves 277 52,
 Redakční rada:
 Jan Hlaváč, Radka Šplíchalová, Jan Roháč
 Distribuce: Helena Šalová, Na Dobešce 31, 147 00 Praha 4,
 tel. 244464459, salovah@seznam.cz

Příspěvky el. poštou na adresu bruno.v@quick.cz, rukopisy na adresu odpovědného
 redaktora, vedení SIK nebo prostřednictvím členů redakční rady Vědomosti

Slovácký krúžek v Praze

Starosta: Miroslav Řiha, Vikova 1143/13, 140 00 Praha 4
 tel.: 602 115 223, e-mail: riha@oksystem.cz

Jednatelka: Helena Šalová, Na Dobešce 31, 147 00 Praha 4,
 tel.: 244 464 459, e-mail: salovah@seznam.cz

www.kruzek.cz

